

Роден е на **21 август 1932 г.** в София в семейство на медицински работници: баща му е бил доцент в Медицинския факултет на университета, а майка му — зъболекар.

След като през **1950 г.** завършва с отличен успех **II софийска мъжка гимназия**, Димитър Добрев постъпва във **Физико-математическия факултет** на Софийския университет и през **1955 г.** завършва специалността математика — научно-производствен профил. Като студент той участва активно в ръководения от **проф. Я. Тагамлицки** кръжок по диференциално и интегрално смятане. След завършване на висшето си образование Добрев работи няколко месеца като учител по математика. През **1956 г.** той е избран за **асистент**, а по-късно — за **старши и главен асистент** при катедрата по **Диференциално и интегрално смятане**.

През учебната **1962/63 г.** Д. Добрев специализира в **Московския университет** по проблемите на изчислителната математика и техника. По същото време той установява връзки със съветския **проф. М. А. Гаврилов**, с когото по-късно работи по съвместната тема „*Синтез на дискретни устройства*“. След завръщането си Д. Добрев преминава на работа в **Математическия институт с изчислителен център на БАН**, като ръководител на група по теория на крайните автомати към секцията по числени методи. През **1966 г.** той е избран за **ръководител** на новосъздадената секция по **теоретични въпроси на кибернетиката** и специализира шест месеца в Англия.

През **1968 г.** Димитър Добрев се хабилитира като **доцент** към катедрата по **изчислителна математика** на **Математическия факултет** и изнася встъпителна лекция на тема „*Влияние на съвременните сметачни машини върху изчислителната математика*“. През **1970 г.** той специализира 5 месеца в САЩ.

През **1971 г.** се създава сектор по основи на кибернетиката и теорията на управлението и доц. Д. Добрев е избран за негов ръководител. През същата година той е избран и за **зам.-директор** на **Математическия институт с изчислителен център на БАН**, който пост заема до **1982 г.** Продължително време доц. Д. Добрев ръководи непосредствено и Изчислителния център на института. Той направи много за изграждането и развитието на материалната база на ЕЦММ и на други звена на БАН.

Научната си дейност Д. Добрев започва под влияние на Я. Тагамлицки с изследвания по някои проблеми на математическия анализ. В резултат през 1958 и 1962 г. се появяват първите му две научни публикации [1, 2]. По-късно започва да работи по някои проблеми на крайните автомати, като през периода 1964/65 г. излизат три негови статии [4, 5, 7] по тези въпроси.

Под влияние на Л. Илиев и Бл. Сендов Димитър Добрев ориентира трайно интересите си към развитието на изчислителната техника и приложенията ѝ и насочва усилията си за овладяване на първата редовно експлоатирана в България изчислителна машина „Минск 2“, в подготовката на студенти и млади специалисти и в редица научно организационни работи. Погълнат в кипежа на тези дейности, той не публикува нови резултати в продължение на редица години, ако не се смята ценната статия [6], свързана с проблема за проектиране на изчислителни машини. Но през този период под негово ръководство и с активното му участие са дадени редица разработки. Сред тях е създадената по инициатива на Бл. Сендов студентска **информационна система „СИС“**, която продължително време бе експлоатирана във Факултета по математика и механика, и **финансово-икономическата система „ФИКС“**, внедрена в Математическия институт, а по-късно доразвита от ученици на Д. Добрев и внедрена в стотици организации.

След една наша съвместна работа Д. Добрев и Р. Киркова продължиха статистическото изследване на български текстове. Тези резултати са публикувани през периода 1972/75 г. в 4 статии [8, 10, 13, 14]. По това време се появява и първата публикация на Добрев по въпросите на информационните системи. В тази област е основната част от следващите му работи. Специално ще отбележа цикъла от статии [18—22, 28, 32], посветени на системата „**БИСЕС**“, предназначена за генериране на информационни системи и статиите [23, 24, 33] за системата за библиографски справки „**БИБЛИО**“.

Димитър Добрев вземаше активно участие в международната научна дейност. Той участваше в работата на МИПСА, беше представител на България в VIII технически комитет по информационни системи на ИФИП, член на временния комитет на КНВВТ и председател на две работни групи: РГ-11 „*Системи за управление на бази от данни и информационни системи*“ и РГ-19 „*Системи за управление на разпределени бази от данни*“. Освен споменатата тема с проф. М. Гаврилов, Добрев ръководеше съвместно с проф. Я. Деметрович от Унгарската академия на науките темата „*Математическа кибернетика и бази данни*“ (от 1976 г.), съвместно с проф. В. Брауер (от Хамбургския университет) темата „*Теоретична информатика и информационни системи*“ (от 1979 г.) и съвместно с акад. Якубайтис темата „*Изчислителни мрежи*“.

Димитър Добрев беше сред най-дейните членове на организационните комитети на II и III конгреси на българските математици и на редица научни конференции.

Учебно-преподавателската работа на Димитър Добрев започва още от студентските му години и не прекъсва до края на живота му. Той води упражнения по диференциално и интегрално смятане във физико-математическия факултет още като студент и продължава тази дейност след избирането му за асистент. По-късно той чете редица години лекции по автоматични сметачни машини и програмиране и спецкурсове по основи на кибернетиката и теория на управлението, бази данни и информационни системи, изчислителни системи, теория на крайните автомати, разпознаване на образи, изкуствен интелект. Ръководи ~~редица~~ специализанти и дипломанти.

Под негово ръководство защитава успешно кандидатски дисертации **Р. Киркова**, **Ат. Терзиев** и **Й. Швертнер**. Той беше научен консултант и на А. Ескенази и ръководеше редица други аспиранти.

Димитър Добрев е съавтор на първия у нас учебник по информатика [26] и на две статии по учебни въпроси [11, 17]. Той беше лектор и в множество курсове за следдипломна квалификация по въпросите на използването на изчислителната техника.

За дейността си Димитър Добрев е награден с ордени „**Кирил и Методий**“ (I и III степен), медал „**1300 години България**“, значка „**100 години БАН**“, значка „*За отличие*“ на БАН, златна значка „*За високо техническо развитие*“ на ДКНТП, значка „*За принос в техническия прогрес*“ на ДКНТП и с редица дипломи. Той е обявен за първенец на VI петилетка от Ленински районен комитет на БКП.

Две десетилетия с Димитър Добрев бяхме неразделни. Свързваше ни общата професия, интересите ни към информатиката, служебните ни задължения. И двамата бяхме зам.-директори на Института по математика, ръководехме близки по тематика сектори. Няколко години работехме в една стая с него, живели сме заедно при многобройните ни съвместни командировки в България и в чужбина. Работата ни беше свързана дотолкова, че често не ни различаваха, а бяхме твърде различни и по външен вид, и по характер. Както е естествено между близки хора, с него сме имали редица разногласия, а понякога и остри спорове. Но това никога не ни попречи да бъдем добри приятели и колеги.

Всичко това ми позволи да опозная изцяло неговия характер. Той беше изключително работлив, неуморен, изпълнителен и много скромен. Идваше в института с първите и си отиваше с последните сътрудници. С готовност се заемаше с всяка работа, беше много отзивчив и услужлив и раздаваше силите си за общото благо. Същевременно Димитър Добрев беше пряк, строг, взискателен и справедлив. Малко хора са го виждали усмихнат. Представете си каква беше реакцията му, когато един студент влезе в стаята ни и се обърна към мен с думите: „Доц. Добрев, моля да ми подпишете книжката.“

След прекарания от него инфаркт през 1981 г. независимо от стремежа на ръководството на института и на колегите му да бъде облекчена неговата работа Димитър Добрев продължи да се труди напрегнато, без да жали силите си. След една напрегната шестдневна работна седмица, при повторен инфаркт на **22 май 1982 г.** той ни напусна, но остави много ученици, ценни научни и приложни резултати и светъл спомен у всички, които го познаваха.

ПУБЛИКАЦИИ НА Д. ДОБРЕВ

1. Интегрално представяне на една класа функции. Известия Мат. инст. БАН, 3 (1958), кн. 1, 43—50.
2. Върху линейните оператори, дефинирани в един изпъкнал и нормиран конус. Год. Соф. унив. Физ. мат. фак., 55 (1962), кн. 1, 77—81.
3. Линейното програмиране. Физ.-мат. спис, 4 (1961), 200—213 (с Бл. Сендов).
4. Крайни автомати. Физ.-мат. спис, 7 (1964), 43—47.
5. Входна неразличимост при крайни автомати. Год. Соф. Унив., Мат. фак., 58 (1965), 233—240.
6. Computer Simulation Elektr. Informationsver. u. Kyb., (1966), 217—229 (с К. Боянов и Р. Асланян).
7. Weak and Strong Inversability of Quasimachines. C. R. Acad. Bulg. Sei., 17 (1964), 881—883.
8. Изследвания на някои честоти в писмения български език. Известия Мат. инст. БАН, 13 (1972), 159—165 (с П. Бърнев и Р. Киркова).
9. Проблеми при проектиране и експлоатиране на информационни системи. Трудове на II нац. конф. изч. техника, том II (1973), 231—236.
10. Алгоритми за квантитативен анализ на текстова информация. Бюлетин КНТПВО (1974) (с Р. Киркова).
11. Информационна система за управление процеса на обучението. Системи и управление, 1973, №3, 23—26 (с Р. Киркова).

12. Базово математическо осигуряване за генериране и експлоатация на информационни системи. Системи и управление, 1974, №3: 8—12.
13. Программно обеспечение автоматизированного анализа семантического содержания текстов. I нац. конф. по компютърна лингвистика, Варна, май 1975, 207—210 (с Р. Киркова).
14. Автоматизирование квантитативного анализа текстов. I нац. конф. по компютърна лингвистика Варна, май 1975, 227-229 (с Р. Киркова)
15. Программные средства генерирования и эксплуатации информационных систем. Материали на IX межд. симп. на потребителите на Минск—32, Варшава, 1975 (с Р. Киркова).
16. Генериране и експлоатация на системи за информационно обслужване. Нац. школа „Програмиране '76", 106—111.
17. Осъвременяване на обучението по математика в средното училище във връзка с кибернетиката и изчислителната техника. Сб. статии «Осъвременяване на обучението по математика», ч. I София, 1976, 128—132 (с П. Бърнев).
18. Архитектура и основные принципы системы БИСЕС. Докл. конф. системи за информационно обслужване на колективи от професионално свързани потребители. Варна, май 1977, 170—176.
19. Подсистемы обработки информации системы БИСЕС, *ibid.*, 194—197 (с Р. Киркова и П. Първанов).
20. Методи за ускоряване на сортиране на информация в бази от данни. Системи и управление, 1977, № 4, 35—38 (с Р. Киркова).
21. Система текстовой информации. Структура и функции. Докл. конф. по приложение на изчислителните системи и банки данни в научните изследвания, Варна, май 1978 (с Р. Киркова и Ат. Терзиев).
22. Управление и обработка информации в СУБД БИСЕС, *ibid.* (с Р. Киркова и П. Първанов).
23. БИБЛИО — система для управления иностранной периодикой, *ibid.* (с Р. Киркова, Й. Швертнер и Ат. Терзиев).
24. Математическо осигуряване на системата за автоматизиране на дейностите по управление на библиотечната мрежа на БАН за чуждите издания. Специалните библиотеки на БАН (Тематичен сборник за 1978 г.), 41—45 (с Р. Киркова).
25. Развитие и приложение на изчислителната техника в БАН. Списание на БАН, кн. 6, 1978, 5—17 (с Л. Илиев и И. Бърнев).
26. Информатика. София, 1979 (с Й. Денев, Р. Киркова, А. Ескенази и Й. Швертнер).
27. Возможности функционирования системы БАЗИС в терминальной сети. Доклады на конф. КНВВТ „Основные проблемы применения математических методов и вычислительной техники". Ханой, 1979, 66—67.
28. Архитектура и основные принципы СУБД БИСЕС. Прикладная информатика, Москва, 1981 (с Й. Денев, Р. Киркова, А. Ескенази, Й. Швертнер, З. Зарев, П. Първанов).
29. Компютърни системи за всеки. Материали от XI пролетна конф. СБМ, 1982, 32—36.
30. СУБД в сетях вычислительных машин. Сб. на ВЦ СО АН СССР. Новосибирск 1982, 133—140 (с Й. Денев, Р. Киркова, А. Ескенази, Й. Швертнер, З. Зарев, П. Първанов).
31. Система планирования и учета вычислительных ресурсов. Тр. ИИ изч. Техника и автоматизация, Унгарска АН, 131 (1982), 57—62 (с Р. Киркова и П. Първанов)
32. Доступ к записям в СУБД БИСЕС, *ibid.* (с Й. Швертнер).
33. АСУ периодическими изданиями БАН „БИБЛИО" (результаты и перспективы). Докл. Межд. симп. по бази данни в области на НТИ. Благоевград, 1982, 287—294 (с Р. Киркова).
34. Информационни системи при ИАС. Докл. Межд. симп. по автоматизация на учрежденската дейност. Пловдив, 1982 (с Р. Киркова).
35. Особенности при програмното осигуряване за интегрирани административни системи, *ibid.*
36. ИСК — типовая кадровая система. Сборник докл. на Межд. конф. по системи за автоматизация на информационно обслужване. Варна, 1983 (с Р. Киркова).

Петър Бърнев